

Становище

от доц. д-р Стела Константинова Ангова, УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Относно материалите, представени за присъждане на ОНС „доктор“,
от Нели Костова Велинова,
докторант към катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“,
Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“
професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“
(Журналистика – Електронни медии)

Тема на дисертацията

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА МЕДИЙНАТА ЕКОСИСТЕМА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА СОЦИАЛНИТЕ ПРОТЕСТИ У НАС ПРЕЗ 2013 Г.

Представеният за становище дисертационен труд е с обем 330 стр. Съдържанието се състои от речник на понятията, увод, пет глави, заключение, библиография и 7 приложения. Авторът е работил с голям обем източници по темата на дисертацията и е анализирал трудовете на чуждестранни и български учени – утвърдени имена в науката за масовата комуникация и медиазнанието. В посочената библиографска справка фигурират 271 заглавия, които представляват книги, научни статии, журналистически публикации, блог публикации, видеоканали, нормативни документи, публикации в социални мрежи, изследвания на съвременни медийни лаборатории.

Трудът показва качествата на автора за научна работа – налице е добър академичен език, аналитичност и аргументативност. Коректно са посочени задължителните атрибути за подобен род научно съчинение – обект, предмет, теза, инструментариум, цел, ключови думи.

Придружаващите го предходни публикации са три на брой, каквото е законовото изискване, като една публикация е на български, а две – на английски в съавторство с научния ръководител, което адмиравам като добра практика.

Темата притежава безспорна актуалност и значимост, тъй като разглежда съвременната медийна екосистема в България и по научен път търси доказателства за нейните качества и актуално състояние. Налице е задълбочен труд, който изследва тенденциите в медийната среда в глобален и местен аспект, взаимодействието медии-технологии и алтернативни източници на информация и мнения.

В Първа глава теоретичната рамка обхваща изясняването на природата на медиите, тяхното функциониране и влияние върху аудиториите.

В дълбочина са поставени проблемите за депрофесионализацията в журналистиката, намаляване на аналитичните и разследващи публикации, наличието на различен вид зависимости, представяне на изкривена картина на реалността. Авторът търси отговор на въпроса за състоянието на традиционните и новите медии във връзка с практики като тясно рамкиране на информационния поток, дискредитиране на принципа за „свещеността на фактите“ (по Чарлз Престуич Скот), външни и вътрешни въздействия, равнодушие към изследването на причинно-следствените връзки. Реално тези негативни явления в журналистиката не са нови (нека си спомним за голямата лунна мистификация на New York Sun от 1835 г.), но в съвременното проявление им притеснително се увеличават.

Расте броят на фалшивите новини (или както комуникационни специалисти приложиха евфемизма „алтернативни факти“) и на троловете, но на този фон авторът вижда възможност за проява на реална алтернатива за разнообразно, качествено и аналитично съдържание.

Втора глава разглежда тези средства – социалните медии и мрежи, които позволяват на аудиторията да намери плурализъм на гледните точки.

Проследена е терминологичната дискусия относно името „нови медии“, както и дебатът дали блоговете имат характеристики на медии. По отношение на новите медии ще си позволя да цитирам Манович, който дава интересна гледна точка с твърдението, че новите медии са нови, тъй като винаги лесно могат да бъдат добавени нови свойства към тях. Не бива да се забравя и положителния идеологически заряд в понятието „нови“, което, по думите на изследователи носи „идеологическа сила, новото се равнява на по-добро, носи със себе си група от блякави и вълнуващи значения“.

Авторът твърди, че в социалните медии и мрежи в България „читателите намират повече аналитичност, коментарност и лична позиция, подплатена с факти“ (с. 71). Приемам направения извод и отчитам, че към момента действително „блоговете са

по-независими и свободни от регулаторен, пазарен и политически контрол и от технологична, производствена и съдържателна обусловеност информационни източници с традиционните медии“ (това е и един от аспектите на тезата на с. 11). Ще открия още един важен извод, тъй като в него откривам доказателство за когнитивната сила на аудиторията – „най-обективна и достоверна е информацията, която реципиентът сам извлича, съпоставяйки различни източници (български и чуждестранни)“ (с. 126).

Трета глава анализира основните характеристики на тълпите и на социалния конфликт на базата на изследвания на авторитетни автори. Осъществен е ретроспективен анализ на протестните действия в България през 2013 г. Изведени са символите на протестите през февруари, които носят мрачни и отчаяни внушения: огънят като акт на унищожение, но и на пречистване (изгаряне на коли на монополни дружества, на сметки, на Конституцията, на чучела на политици, серия от самозапалвания на хора); ритуалното погребение. Символите на юнските протести, според автора, носят друг заряд – „мирен характер и със символната креативност на действията на протестиращите“ (с. 163). Важен извод тук е, че социалните мрежи играят съществена роля на катализатор и място за организиране на протестите.

В Четвърта глава са проведени анкети и дълбочинни интервюта сред блогъри, блогъри-журналисти и журналисти. Чрез получените резултати авторът верифицира тезата си, че „в съществуващата медийна екосистема не може да се говори за висока степен на професионализъм и достоверност на поднасяната информация“; че „блоговете са по-независими и свободни от контрол информационни източници в сравнение с традиционните медии“; че „традиционните медии, от една страна, и социалните мрежи и социалните медии, от друга, все повече си взаимодействат в общата медийна екосистема, ставайки си все по-необходими“. Най-сериозните констатирани проблеми са три: първият е по отношение на автоцензурата – в по-голяма степен при журналистите и в по-малка при блогърите; вторият е във връзка с доверието в медийното съдържание; третият засяга автономността на традиционните медии.

Петта глава чрез сравнителен анализ на съдържанието по темата за протестите в България в изследвания период в авторитетни медии доаргументира основната теза за дефицитите по отношение на професионализма и достоверността на информацията. Важен извод е, че в блоговете е предлагана по-обективна информация, тъй като техните

собственици са проучвали разнородни източници и така авторът доказва тезата си за социалните медии като алтернативни форми за информация и анализи.

Приемам дефинираните приноси, но в същото време считам, че авторът би могъл да си позволи по-голяма категоричност при формулирането на признака новост.

Бих желала да задам следния въпрос: Какви мерки следва да бъдат предприети от обществото и медиите в посока премахване на дефицитите, възстановяване на доверието и повишаване на професионалната експертиза на журналистите при създаване и предлагане на медийния продукт?

Взимайки под внимание актуалността на труда, изследователския усет, сериозните приноси за образователната сфера, медийния сектор и обществеността, значението на проведените изследвания и направените изводи, публикациите по темата на дисертацията, както и посочените приноси, препоръчвам на Нели Костова Велинова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика-електронни медии).

25.01.2018

доц. д-р Ст. Ангова